<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઇ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER</u>: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

ગુજરાત વડી અદાલત, અમદાવાદ

વિશેષ દીવાની અરજી નં.૧૨૫/૨૦૧૨

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી રવિ આર. ત્રિપાઠી એસડી/-

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મોહિન્દર પાલ એસડી/-

==

૧	શું સ્થાનિક સમાવારપત્રોના રિપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની પરવાનગી આપવામાં આવે છે?	હા

૨.	રિપોર્ટર્સને સંદર્ભિત કરવાં કે નહિ?	હા
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવાં ઇચ્છે છે?	હા
૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન કે તેનાં હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઇ હુકમ સબબ કોઇ મહત્વપૂર્ણ કાયદાકીય પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	હા
૫.	દીવાની ન્યાયાધીશને પરિપત્રિત કરવું કે નહિ?	ના

==

એ એમ દેસાઈ....અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય & ૧....સામાવાળા(ઓ)

==

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી પર્સી કવિના, સાથે વકીલ શ્રી બિરેન એ વૈષ્ણવ, અરજદાર(ઓ) નં. ૧ માટે વકીલ શ્રી એચ એ શાહ,

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ માટે શ્રી રશેશ રિંદાણી, એ.જી.પી. સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ માટે વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શાલિન મહેતા, સાથે વકીલ શ્રી હેમાંગ એમ શાહ

==

કોરમ:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી રવિ આર. ત્રિપાઠી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મોહિન્દર પાલ

તારીખ : ૨૦/૦૧/૨૦૧૫

સી.એ.વી. ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મોહિન્દર પાલ)

૧. ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ ની આ અરજી ગુજરાત રાજ્યના કાનૂની વિભાગ દ્વારા તા. ૧૪.૦૯.૨૦૧૧ ના જાહેરનામાને પડકારતી દાખલ કરવામાં આવી છે, જેમાં વડી અદાલતની (તેની વહીવટી બાજુની) ભલામણોના આધારે અરજદારને સિવિલ ન્યાયાધીશ (સિનિયર ડિવીઝન) અને જે.એમ.એફ.સી.ની સેવામાંથી બરતરફ કરવામાં આવ્યો છે.

૨. અરજદારે ૨૪.૧૦.૧૯૯૧ના રોજ સિવિલ ન્યાયાધીશ (જુનિયર ડિવીઝન) અને જે.એમ.એફ.સી. તરીકે ન્યાયિક સેવામાં પ્રવેશ કર્યો હતો. જુલાઈ ૨૦૦૦માં તેમને સિવિલ ન્યાયાધીશ (સિનિયર ડિવીઝન) તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી. ૧૦.૧૦.૨૦૦૧ના રોજ, સેવા દરમિયાન, અરજદારને ચાર્જશીટ આપવામાં આવ્યું હતું, જેમાં એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે, જ્યારે તેઓ સુરતમાં જે.એમ.એફ.સી. તરીકે કાર્યરત હતા, ત્યારે અમદાવાદની મેટ્રોપોલિટન અદાલતમાં બાકી રહેલા ક્રિમિનલ કેસ ક્રમાંક ૭૫૧/૧૯૮૭નો સામનો કરતો આરોપી જસુભાઈ ઓડે, નોંધપોથી ગાયબ કરીને કેસનો સમાધાન કરી આપવા માટે તેમનો સંપર્ક કર્યો હતો. આ સંદર્ભે, જસુભાઈ ઓડ કુલ મળીને રૂપિયા એક લાખ ચૂકવશે, જેમાંથી રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/- તાત્કાલિક ચૂકવવાના હતા અને બાકીના રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/- ૨-૩ મહિનાની અંદર ચૂકવવાના હતા. રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/-ની બીજી હપ્તાની રકમ ચૂકવવામાં આવી ન હોવાથી, એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું કે અરજદારને બાકી રહેલી રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/-ની રકમ પર દર મહિને ૪% વ્યાજ ચૂકવવામાં આવશે. દર મહિને ૪% વ્યાજની રકમ અરજદારને ૧૯૯૮થી ચૂકવવામાં આવતી હતી. તેમ છતાં, ઓક્ટોબર ૨૦૦૧થી જસુભાઈ ઓડ દર મહિને રૂપિયા ૨૦૦૦/- વ્યાજ ચૂકવવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો અને તે મુજબ રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/-ની રકમ જસુભાઈ ઓડ સામે બાકી હતી. ફરિયાદીની આગળની બાબત એવી છે કે અરજદારે રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/-ની આ રકમની માંગણી કરી હતી. ત્યારબાદ આ બાબત વડી અદાલતના ધ્યાન પર લાવવામાં આવી હતી. છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું હતું અને વડી અદાલતની

વિજિલન્સ સેલે ૧૮.૦૨.૨૦૦૧ના રોજ રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/- સ્વીકારતા આરોપીને રંગેહાથ ઝડપી લીધો હતો.

૩. ચાર્જશીટમાં આગળ વર્ણવવામાં આવ્યું છે કે ક્રિમિનલ કેસ ક્રમાંક ૭૫૨ સન ૧૯૯૭ના રોજનામાની તપાસ કરતાં એવું જણાયું કે આદેશો પર મેજિસ્ટ્રેટની સહી વિના માત્ર રબરની મહોર હતી અને તેથી, કેટલાક સ્પષ્ટ કારણોસર, માર્ચ ૧૯૯૭થી માર્ચ ૨૦૦૧ દરમિયાન આ કેસ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો નહોતો અને તેથી અરજદારનું કૃત્ય ભ્રષ્ટાચારમાં લિપ્ત થવા સમાન હતું, જે ન્યાયિક અધિકારીને શોભે તેવું નહોતું.

૪. અરજદારે તા. ૧૧.૬.૨૦૦૨ના રોજ ચાર્જશીટક બાબતે વિગતવાર અહેવાલ રજૂ કરીને આ આક્ષેપનો ઇનકાર કર્યો હતો અને વિવિધ આધાર લીધા હતા, જેમાંથી કેટલાક નીચે મુજબ છે:

(૧) ચાર્જશીટ ક્ષુલ્લક અને ખોટું હતું. ફરિયાદી અને અરજદાર એકબીજાને તેમના કોલેજકાળથી ઓળખતા હતા અને અરજદારે અમદાવાદ ખાતે પ્રેક્ટિસ શરૂ કરી ત્યાં સુધી તેઓ એ જ વિસ્તારમાં રહેતા હતા;

(૨) પકડ ગોઠવાયેલી તારીખે, એટલે કે ૧૮.૦૨.૨૦૦૧ના રોજ, અરજદારે વિગતવાર નિવેદનમાં સમજાવ્યું હતું કે આરોપો પ્રેરિત અને ખોટા હતા, કારણ કે:

(૧) રૂા. ૧૦,૦૦૦/- ની જે રકમ અરજદારે પાંચ મહિનાના બાકી વ્યાજની રકમ તરીકે (રૂા. ૫૦,૦૦૦/- ની બાકી લાંચની રકમ પર) સ્વીકારી હોવાનું

આક્ષેપ કરવામાં આવ્યું હતું, તે હકીકતમાં અરજદારના ભાઈ કરમશીભાઈ અને ફરિયાદીના બનેવી કેશવસિંહ માલી વચ્ચે થયેલા વેપારી વ્યવહાર અંગે બાકી રહેલી રકમ હતી. અરજદાર પોતાના ભાઈની તરફેણે, મધ્યસ્થ તરીકે, ફરિયાદીના આગ્રહથી, ફંદો ગોઠવાયો તેના પૂર્વદિવસે એટલે કે ૧૭.૨.૨૦૦૧ ના રોજ કરવામાં આવેલા ફોનકૉલને અનુસરીને, આ વેપારી વ્યવહારની બાકી રકમ સ્વીકારવા માટે પોતાના ભાઈ સાથે ફરિયાદીની કચેરીએ આવ્યો હતો. ફંદો ગોઠવાયો તે દિવસે જ્યારે તે પોતાના ભાઈના નિવાસસ્થાને બેઠો હતો, ત્યારે તેને ફરિયાદીની કચેરીએ બોલાવવામાં આવ્યો, જ્યાં તે પોતાના ભાઈ કરમશીભાઈ સાથે ગયો. તેના ભાઈને ફરિયાદીની કચેરીની બહાર રાહ જોવાનું કહેવામાં આવ્યું અને રૂા. ૧૦,૦૦૦/- ની રકમ ફરિયાદીએ અરજદારને આપી, જે તેણે સ્વીકારી. અરજદાર આ રકમ સ્વીકારતો હતો ત્યારે તેને પકડી લેવામાં આવ્યો, અને તેને આ બાબતની જરા પણ જાણ નહોતી કે ફરિયાદીએ તેને બાકી લાંચના હપ્તા પરના વ્યાજની રકમ સ્વીકારવાના ખોટા કેસમાં ફસાવ્યો હતો, જ્યારે હકીકતમાં આ રકમ અરજદાર તેના ભાઈને ફરિયાદીના બનેવીએ દેવાની રહી ગયેલી વેપારી લેવડદેવડની બાકી રકમ તરીકે સ્વીકારી રહ્યો હતો.

(૨) અરજદારે ટ્રેપના સમયે વિજિલન્સ અધિકારી સમક્ષ પોતાનું વર્ણન આપ્યું હતું અને જણાવ્યું હતું કે તેના ભાઈ સાથેના વ્યવસાયિક લેવડદેવડમાં, ફરિયાદીના બનેવી શ્રી કેશવસિંહે શ્રી કરમશીભાઈને ચુકવવા માટે રૂા. ૧૦,૦૦૦/- નો બેરર ચેક આપ્યો હતો, જેનો બેંક દ્વારા માન્ય સ્વીકાર કરવામાં

આવ્યો ન હતો (મહેશ કાર્ટિંગ એજન્સીના નામે સિન્ડિકેટ બેંકનું ખાતા નં. ૮૮૬). જ્યારે આ ચેક કાઉન્ટર પરથી રજૂ કરવામાં આવ્યો, ત્યારે તે "અપૂરતી રકમ" એવી નોંધ સાથે પરત કરવામાં આવ્યો હતો અને વધુમાં તેની તારીખ ઉપર ઉપરલેખન પણ હતું.

(૩) કરમશીભાઈ (અરજદારના ભાઈએ) એ વિજિલન્સ અધિકારી સમક્ષ ૨૬.૨.૨૦૦૧ના રોજ રજૂ કરેલા વિગતવાર નિવેદનમાં જણાવ્યું છે કે તેમણે ફરિયાદીના સાળાને રૂ. ૧૦,૦૦૦/- ની રકમ ધીરાણરૂપે આપેલી હતી અને તે જ રકમ પરત કરવા વારંવાર માંગણી કર્યા પછી ફરિયાદીના સાળાએ, એટલે કે કેશવસિંહે, તા. ૦૫.૦૧.૨૦૦૧નો બેરર ચેક આપ્યો હતો. આ ચેક તે જ દિવસે બેંકમાં રજૂ કરવામાં આવતાં, તારીખના ખાણામાં "૨૦૦૧" ઉપર ઓવરરાઈટિંગ હોવાના કારણસર તેમજ પૂરતી જમા રકમ ન હોવાને કારણે, તે કાઉન્ટર પરથી પાછો પરત કરવામાં આવ્યો હતો. મૂળ ચેક વિજિલન્સ અધિકારીને બતાવવામાં આવ્યો હતો અને વિજિલન્સ અધિકારીએ તેની નકલ પોતાની પાસે રાખી હતી.

૫. કરમશીભાઈ અને કેશવસિંહ માળીના નિવેદનો ફરિયાદ પક્ષના દસ્તાવેજો તરીકે રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા અને આ બન્ને વ્યક્તિઓનો ચાર્જશીટમાં સાક્ષીઓ તરીકે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો.

૬. હાઈકોર્ટે તપાસ અધિકારીની નિમણૂક કરી. છતાં, તપાસ અધિકારી સમક્ષ વિભાગ તરફથી માત્ર ત્રણ સાક્ષીઓ હાજર રહ્યા, એટલે કે, (૧) શ્રી જસુભાઈ

ઓડ (ફરિયાદી), (૨) પંચ સાક્ષી શ્રી કે.કે. ઠાકોર અને (૩) વિજિલન્સ અધિકારી શ્રી બી.જી. ભટ્ટ.

૭. નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે શ્રી જસુભાઈ ઓઆદ (ફરિયાદી), જે વિભાગના મુખ્ય સાક્ષી હતા, તેઓ ૨૩ મુલતવીઓ આપવામાં આવ્યા હોવા છતાં જિરહ માટે હાજર રહ્યા નહોતા. પંચ સાક્ષી શ્રી કે.કે. ઠાકોરે, જે ડેપ્યુટી મામલતદાર હતા, તેઓ હાઈકોર્ટે તપાસેલા બીજા સાક્ષી હતા, જેમણે પોતાના નિવેદનમાં સ્વીકાર્યું હતું કે તેઓ પહેલાથી જ ભ્રષ્ટાચારના એક કેસમાં આરોપી હતા. નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે વિજિલન્સ અધિકારી શ્રી બી.જી. ભટ્ટનું મુખ્ય પરીક્ષણ નોંધવામાં આવ્યું હોવા છતાં, તેઓ બાદમાં જિરહ માટે હાજર રહ્યા નહોતા.

૮. બીજી તરફ, અરજદારે, ટ્રેપના દિવસે આપેલા પોતાના નિવેદન ઉપરાંત, પોતે સાક્ષી તરીકે તપાસ કરાવી છે (આંક ૧૮૫) અને તેની પૂછપરછ તપાસ અધિકારીએ પ્રતિક્ષેપમાં કરી છે. તેમણે પોતાના નિવેદનને યથાવત્ રાખ્યું છે, જેને રજાના અહેવાલોના દસ્તાવેજી પુરાવાથી સમર્થન મળ્યું છે, જેથી આ કથન ખંડિત થાય છે કે ૦૨.૦૨.૧૯૯૭ અને ૧૬.૦૨.૧૯૯૭ના રોજ, ૦૨.૦૩.૧૯૯૭ પહેલાંના રવિવારોમાં, જ્યારે કથિત પ્રથમ હપ્તો ચૂકવવામાં આવ્યો હતો, (આંક ૧૮૬) અગાઉના રવિવારોમાં થયેલી સંમતિ મુજબ, અરજદાર ૧૬.૨.૧૯૯૭ના રોજ સુરતમાં કાનૂની કાર્યશાળામાં હાજરી આપી રહ્યો હતો. ફરીયાદીએ તેને ૧૭.૨.૨૦૦૧ના રોજ અમદાવાદ બોલાવ્યો હતો જેથી તે ૧૮.૨.૨૦૦૧ના રોજ અમદાવાદ આવે, તે બાબતનું સમર્થન શ્રી એમ.કે. ડેવ

(ન્યાયિક અધિકારી) ના જુબાનીથી પણ થાય છે, જેમણે તેની પુષ્ટિ કરી હતી કે અરજદારે તેમને જાણ કરી હતી કે તે પોતાના ભાઈનો વિવાદ સમાધાન કરવા અમદાવાદ જઈ રહ્યો હતો. અરજદારા દ્વારા તપાસ કરાયેલા શ્રી એમ.કે. ડેવના પુરાવા આંક ૧૮૯ પર છે.

૯. તપાસ અધિકારીએ આ કેસના વિવિધ પાસાઓનો વિચાર કરીને તા. ૨૮.૨.૨૦૦૬ના રોજ પોતાનો અહેવાલ રજૂ કર્યો અને એવો નિષ્કર્ષ દર્શાવ્યો કે અરજદાર વિરુદ્ધ મૂકાયેલા આક્ષેપો સાબિત થયા નહોતા. અરજદાર, જે તા. ૧૦.૦૫.૨૦૦૧થી સસ્પેન્શન હેઠળ હતો, તે તપાસ અધિકારીના હસ્તે નિર્દોષ ઠર્યા પછી પણ સસ્પેન્શન હેઠળ જ રહ્યો અને તા. ૨૮.૨.૨૦૦૬ના અહેવાલ પછી સાડા ૪ વર્ષથી વધુ સમય બાદ, હાઈકોર્ટે (તેના વહીવટી પક્ષે) તા. ૩૦.૯.૨૦૧૦ની કારણદર્શન નોટિસ જારી કરી, જેમાં અન્ય બાબતો સાથે, તા. ૧૩.૮.૨૦૧૦નો પ્રાથમિક નિર્ણય ધ્યાનમાં લઈ તપાસ અધિકારીના નિષ્કર્ષોથી અસહમત થવાનો તારણ અપાયો હતો અને અહેવાલમાં દર્શાવેલા આધારોએ અરજદારને દોષિત માનવામાં આવ્યો હતો તથા અરજદારને સેવામાંથી બરતરફ કેમ ન કરવો તે અંગે કારણ દર્શાવવા સૂચવવામાં આવ્યું હતું. તા. ૩૦.૯.૨૦૧૦ની કારણદર્શન નોટિસ સાથે અરજદારને તા. ૨૮.૨.૨૦૦૬ના તપાસ અહેવાલની નકલ અને તા. ૧૩.૮.૨૦૧૦ના પ્રાથમિક નિર્ણયની નકલ પૂરી પાડવામાં આવી હતી, જે દસ્તાવેજપત્રકની પરિશિષ્ટ–ડીમાં છે. કારણદર્શન નોટિસ પ્રાપ્ત થયા બાદ, અરજદારે તા. ૨૪.૧૧.૨૦૧૦ની રજૂઆત કરી હતી,

જેમાં તેણે વિગતવાર સમજાવ્યું હતું કે તેની સાથે કેવી રીતે અન્યાયપૂર્વક વર્તન કરવામાં આવ્યું હતું અને તપાસ અધિકારીના નિષ્કર્ષોથી અસહમત થવા માટે કોઈ કારણ નહોતું. અરજદારે વ્યક્તિગત સુનાવણી માટે વિનંતી કરી હતી. અરજદારની રજૂઆતની નકલ દસ્તાવેજપત્રકની પરિશિષ્ટ–ઈમાં છે. ત્યારબાદ અરજદારને સામાવાળા ક્રમાંક ૨ તરફથી તા. ૧૦.૨.૨૦૧૧નું વધુ એક પત્ર મળ્યું, જેમાં તા. ૧૩.૮.૨૦૧૦ના પ્રાથમિક નિર્ણય અંગે અરજદાર પાસે સ્પષ્ટીકરણ માંગવામાં આવ્યું હતું. અરજદારે તા. ૧૦.૨.૨૦૧૧ની કારણદર્શન નોટિસનો જવાબ તા. ૧૪.૩.૨૦૧૧ના પ્રત્યુત્તર દ્વારા આપ્યો અને ફરીથી આ હકીકત દોહરાવી કે તેનો તા. ૨૪.૧૧.૨૦૧૦નો જવાબ જ ઉક્ત નોટિસનો જવાબ માનવામાં આવે. તેમ છતાં, અરજદારને વ્યક્તિગત સુનાવણીની તક આપ્યા વિના, માનનીય વડી અદાલતની ભલામણના અનુસંધાને, તા. ૨૮.૭.૨૦૧૧ના રોજ યોજાયેલી પૂર્ણ અદાલતની બેઠકમાં તા. ૨૧.૬.૨૦૧૧ની સ્થાયી સમિતિની ભલામણો સાથે સહમતિ દર્શાવી લેવામાં આવેલ નિર્ણય મુજબ, અરજદારને સેવામાંથી બરતરફ કરવામાં આવ્યો. આ ભલામણના આધારે રાજ્ય સરકારે તેના કાનૂની વિભાગ મારફતે તા. ૧૪.૯.૨૦૧૧ની જાહેરનામું બહાર પાડી અરજદારને સેવામાંથી બરતરફ કર્યો.

૧૦. અર્જદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમો ૩૨૪, ૫૦૪ અને ૧૧૪ હેઠળ દંડનીય ગુનાઓ બાબતે જસુભાઈ ઓડ વિરુદ્ધ ક્રિમિનલ કેસ ક્રમાંક ૭૫૨ સન ૧૯૮૭ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે

ક્રિમિનલ કેસ અમદાવાદની મેટ્રોપોલિટન અદાલત ક્રમાંક ૭ માં બાકી હતો. પ્રશ્નાધીન કેસ સિવાય, ઉક્ત જસુભાઈ ઓડ બે અન્ય કેસોનો પણ સામનો કરી રહ્યો હતો, જેમની સુનાવણી વિવિધ અદાલતોમાં ચાલી રહી હતી. જ્યારે વધુ ગંભીર સ્વરૂપના અન્ય બે કેસો અદાલતમાં બાકી હતા, ત્યારે માત્ર એક કેસના સમાધાન માટે ફરીયાદીને અર્જદારનો સંપર્ક કરવાનો કોઈ કારણ નહોતું. જો જસુભાઈ ઓડના ખાતામાં રૂપિયા એક લાખની રકમ હતી અને ૨.૩.૧૯૯૭ના રોજ કથિત રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/- અર્જદારને ચૂકવવામાં આવ્યા હતા, તો બાકીની રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/- ની રકમ રોકી રાખવાનો અને પ્રતિ મહિને ૪% દરે વ્યાજ ચૂકવવા સંમત થવાનો કોઈ કારણ નહોતું. જો તે તારીખે રૂપિયા એક લાખની રકમ ઉપાડી લેવામાં આવી હતી, તો તે જ રકમ અર્જદારને ચૂકવી શકાય તેમ હતી. તેમના કહેવા મુજબ, અર્જદારે ચુકવણી માટે જસુભાઈ ઓડને ટેલિફોનિક કૉલ્સ કર્યા હતા તે હકીકત પરથી પણ વિભાગનો કેસ વધુ ખોટો સાબિત થાય છે. દસ્તાવેજી પુરાવાથી સ્પષ્ટ થતું હતું કે વિવિધ પ્રસંગોએ ફરીયાદીએ અર્જદારને આવી વિવાદનું સમાધાન કરવા ટેલિફોન કર્યો હતો અને ટેલિફોન કૉલ્સ તો ફરીયાદી જ કરતો હતો. ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ મુદ્દો રજૂ ન કરવાનો અને અનુકૂળતા દર્શાવવાનો મુદ્દો પણ અર્જદારે તપાસેલા મેજિસ્ટ્રેટના પુરાવાના પ્રકાશમાં ખોટો સાબિત થાય છે, જેમાં એવો હવાલો આપવામાં આવ્યો હતો કે અતિશય બાકી કેસો અને ભારે બોર્ડને કારણે આદેશો પર અદાલતી સ્ટેમ્પ લગાડવાની પ્રથા હતી અને ઘણી વખત અદાલતી કર્મચારીઓ દ્વારા ન્યાયિક અધિકારીની સહી લેવામાં આવતી નહોતી. અંતે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે

કે ફરીયાદીની ગેરહાજરીમાં અને વિજિલન્સ અધિકારી પણ જિરહ માટે હાજર ન રહેતાં, તેમની મુખ્ય તપાસ અર્જદાર વિરુદ્ધ વાંચી શકાય નહીં, અને તેથી અર્જદારને દંડિત કરી શકાય નહીં તેમજ તેની સામે ઘડાયેલા આક્ષેપોમાં દોષિત ઠરાવી શકાય નહીં.

૧૧. વિદ્વાન વકીલે એ પણ સંદર્ભિત કર્યું કે તપાસ અધિકારીએ અરજદાર વિરુદ્ધના આરોપો સાબિત થયા નથી એવા નિષ્કર્ષે પહોંચતી વખતે આપેલ વિગતવાર કારણદર્શનનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો અને તે મુજબ તેને દોષિત ન ગણાવ્યો હતો.

૧૨. બીજી તરફ, વડી અદાલત તરફથી હાજર થયેલ વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શાલિન મહેતાએ તે પરિસ્થિતિઓનો ઉલ્લેખ કર્યો છે જેમાં છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું હતું અને અરજદાર રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/- સ્વીકારતા ઝડપાયો હતો. તેમના જણાવ્યા મુજબ, છટકું સફળ રહ્યું હતું અને તે દૃષ્ટિએ, ક્રિમિનલ કેસમાં ફરિયાદીને બચાવવા માટે લાંચ સ્વીકારવા બદલ અરજદારને સેવામાંથી યોગ્ય રીતે બરતરફ કરવામાં આવ્યો છે. વિદ્વાન વકીલે ન્યાયિક અધિકારીના વર્તન સંબંધિત મુદ્દો પણ ઉઠાવ્યો હતો. અરજદારના બચાવ પર પ્રહાર કરતાં, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ન્યાયિક અધિકારી પાસેથી એવી અપેક્ષા રાખી શકાતી નહોતી કે તે પોતાના સગા ભાઈ અને જસુભાઈ ઓઆદ (ફરિયાદી) ના સાળા વચ્ચે અસ્તિત્વમાં રહેલી આર્થિક જવાબદારી સંકળાયેલા ખાનગી મામલાઓ/વિવાદોમાં ભાગ લે, અને અરજદારનું આ કૃત્ય ન્યાયિક અધિકારીને

અનુરૂપ ન ગણાય તેવું હતું, અને તેથી તેને સેવાથી યોગ્ય રીતે બરતરફ કરવામાં આવ્યો છે.

૧૩. મૌખિક રજૂઆતો ઉપરાંત, તેમણે વિગતવાર જવાબ પણ દાખલ કર્યો છે. તા. ૨૮.૨.૨૦૦૬ ના તપાસ અહેવાલ અને તા. ૧૩.૮.૨૦૧૦ ના પ્રાથમિક નિર્ણય વચ્ચેના ૪–૧/૨ વર્ષના વિલંબના મુદ્દા પર દલીલ કરતાં, એવું રજૂ કરવામાં આવ્યું છે કે તપાસ અહેવાલ શિસ્ત સમિતિ સમક્ષ મુકવામાં આવ્યો હતો. જોકે, શિસ્ત સમિતિમાં સમયાંતરે ફેરફાર થતા રહ્યા હતા અને તેથી તા. ૧૩.૮.૨૦૧૦ નો પ્રાથમિક નિર્ણય લેવામાં થોડો વિલંબ થયો હતો. અંતે, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અરજદારે નાણાકીય બાધ્યતાઓ સંબંધિત ખાનગી વિવાદોમાં પોતાને સંકળાવીને ન્યાયિક અધિકારીને ન શોભે એવું કૃત્ય કર્યું હતું અને તેથી વિવાદિત જાહેરનામા દ્વારા તેમને સેવામાથી યોગ્ય રીતે બરતરફ કરવામાં આવ્યા છે.

૧૪. અમે પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા છે અને દસ્તાવેજી નોંધ પર મૂકવામાં આવેલ તપાસ અહેવાલ સહિતના વિવિધ દસ્તાવેજોનો પણ અવલોકન કર્યો છે. વિભાગનો કેસ એવો છે કે અરજદાર, ન્યાયિક અધિકારી તરીકે ફરજ બજાવતા સમયે, વર્ષ ૧૯૯૭માં ફરિયાદી પાસેથી ગેરકાયદેસર લાભરૂપે રૂપિંયા એક લાખની રકમની મા ગણી કરી હતી. વર્ષ ૧૯૯૭માં રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/– ની રકમ ચુકવવામાં આવી હતી. તેમ છતાં, બાકીની રૂપિયા ૫૦,૦૦૦/– ની રકમ ચુકવી શકાયી ન હતી અને તેથી ફરિયાદી ફસાવણીની

તારીખ સુધી દર મહિને ૪% ના દરે વ્યાજ ચૂકવતો રહ્યો હતો. વધુમાં, વિભાગનો કેસ એવો છે કે બાકી રહેલી વ્યાજની રકમ વધીને રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/– થઈ ગઈ હતી અને તેથી અરજદાર ફરિયાદીને ફોન કરતો રહ્યો હતો અને અંતે ૧૮.૨.૨૦૦૧ ના રોજ ફરિયાદીના ઘરે આવ્યો હતો, જ્યાં ફસાવણી ગોઠવવામાં આવી હતી અને અરજદારને રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/– ગેરકાયદેસર લાભ તરીકે સ્વીકારતા વખતે પકડી લેવામાં આવ્યો હતો.

૧૫. જાળ અને રૂ. ૧૦,૦૦૦/– ની વસૂલાત સંબંધિત હકીકત સાબિત કરવા માટે વિભાગના મુખ્ય સાક્ષીઓ ફરિયાદી, તેના બનેવી અને વડી અદાલત દ્વારા નિયુક્ત વિજિલન્સ અધિકારી હતા. નોંધવા યોગ્ય છે કે ફરિયાદી ૨૩ મુલતવો આપવામાં આવ્યા હોવા છતાં પ્રતિપરીક્ષણ માટે હાજર થવામાં નિષ્ફળ રહ્યો. ફરિયાદીના બનેવી, અર્થાત્ કરમશીભાઈએ અરજદારના પક્ષમાં જુબાની આપી હતી અને વિજિલન્સ અધિકારી પણ પ્રતિપરીક્ષણ માટે હાજર થવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા.

૧૬. નિઃસંદેહ, વિભાગીય કાર્યવાહીમાં, ગુનાહિત પ્રકરણમાં જેમ કડક પુરાવાની આવશ્યકતા હોય છે તેમ વગર પણ દોષિત કર્મચારીને દોષિત ઠરાવી શકાય છે, પરંતુ પ્રથમ દૃષ્ટિએ એ સ્થાપિત થવું આવશ્યક છે કે દોષિત કર્મચારી સામે આક્ષેપિત આરોપો સશક્ત અને વિશ્વસનીય પુરાવા રજૂ કરીને પર્યાપ્ત રીતે સાબિત કરવામાં આવ્યા છે.

૧૭. જાળ અંગેની હકીકત આ કેસમાં બહુ વિવાદાસ્પદ નથી, કારણ કે અરજદારનો પોતાનો સ્વીકાર છે કે તે ફરીયાદીના ઘરે ગયો હતો અને રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/- સ્વીકાર્યા હતા, જે તેના ભાઈ કરમશીભાઈ અને ફરીયાદીના સાળા કેશવસિંહ માળી વચ્ચેના વેપારી વિવાદના હિસાબે બાકી હતાં. જાળ પાડ્યા બાદ તરત જ અરજદારનું નિવેદન વિજિલન્સ અધિકારી દ્વારા નોંધવામાં આવ્યું હતું, જેમાં તેણે વિવાદ અંગેની હકીકત વર્ણવી હતી અને રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/- નો મૂળ ચેક પણ રજૂ કર્યો હતો, જે ફરીયાદીના સાળાએ અરજદારના ભાઈને આપ્યો હતો અને આ ચેક બેંક દ્વારા અનાદરિત કરવામાં આવ્યો હતો. આ ચેકની નકલ વિજિલન્સ અધિકારીએ પોતાની પાસે રાખી હતી. જાળના સમયે તરત જ આ પ્રકારનું વર્ણન આપવું અને ચેક રજૂ કરવો, ન્યાયિક અધિકારી વિરુદ્ધની કાર્યવાહી મુકી દેવા માટે પૂરતું હતું, પરંતુ વિજિલન્સ અધિકારીએ તેને જ જાણીતા કારણોસર કાર્યવાહી ચાલુ રાખી અને અંતે અરજદાર સામે ચાર્જશીટ બહાર પાડવામાં સફળતા મેળવી.

૧૮. તપાસ અધિકારી સમક્ષની કાર્યવાહી દરમ્યાન, મેટ્રોપોલિટન અદાલતમાં લિપિક તરીકે કાર્યરત તથા પંચ સાક્ષી તરીકે દર્શાવવામાં આવેલા શ્રી શીતલ શાહ અને શ્રી ભાસ્કર વ્યાસની તા. ૨૬.૨.૨૦૧૧ના રોજ તપાસ કરવામાં આવી હતી. આ સાક્ષીઓએ જણાવ્યું છે કે બાકી રહેલા કામકાજને કારણે તેઓ મેજિસ્ટ્રેટની સહી લેતા નહોતા. તપાસ દરમિયાન, વિજિલન્સ અધિકારીએ સ્વીકાર્યું હતું કે ફરિયાદી વિરુદ્ધનો કેસ દબાવી દેવામાં આવ્યો હતો અને

૧૯૯૭થી ૨૦૦૧ સુધી એ જ તબક્કે રહ્યો હતો તે દર્શાવે એવું કોઈ પુરાવું તેમને મળ્યું નહોતું. આ નોંધવું યોગ્ય રહેશે કે મેજિસ્ટ્રેટના પુરાવા, ૧૯૯૭થી ૨૦૦૧ દરમ્યાનની કાર્યવાહી અને રોજકામની તપાસના આધારે એવું જાણવા મળ્યું હતું કે કેસ ૯૩ વખત મુલતવી રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાંથી ફરિયાદી ૧૩ વખત હાજર રહ્યો હતો; ૧૧ પ્રસંગોએ વોરંટ રદ કરવા માટે અરજી કરવામાં આવી હતી અને કારણ દર્શાવતી નોટિસમાં જે આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો તે મુજબ કેસ ક્યારેય દબાવી દેવાયો નહોતો કે ખોટી જગ્યાએ મૂકાયો નહોતો.

૧૯. આ કેસમાં શિસ્ત સત્તાધિકારીએ તપાસ અધિકારીના આ અવલોકનોની મૂલવણી કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હોવાનું જણાય છે: "એવું કહેવાની જરૂર નથી કે જો આરોપિત કર્મચારી વિશ્વાસના પદ પર હોય, જ્યાં પ્રામાણિકતા અને અખંડિતતા કાર્યપ્રણાલીની અંગભૂત આવશ્યકતાઓ હોય, તો આ બાબત સાથે ઉદારતાપૂર્વક વ્યવહાર કરવો યોગ્ય રહેશે નહીં. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં વર્તમાન તપાસનું મૂલ્યાંકન કરતાં, સતર્કતા અધિકારી-૨ શ્રી ભટ્ટે અંતિમ અહેવાલમાં આપેલ નિષ્કર્ષો અને તપાસ અધિકારી સમક્ષ રજૂ કરાયેલા પુરાવાના પ્રકાશમાં કરાયેલા તારણો એટલા જ છે કે, તે ફક્ત આરોપિત કર્મચારીને વિવિધ એવી ઘટનાઓમાં ઇરાદાપૂર્વક ફસાવવા માટે રચાયેલા છે, જે કથિત ટ્રેપના ભાગ સિવાય, આક્ષેપ મુજબ ક્યારેય બની જ નહોતી."

૨૦. શિસ્તપ્રાધિકારીએ આ મુદ્દે તપાસ અધિકારીના નિષ્કર્ષો સાથે માત્ર અસહમતિ જ વ્યક્ત કરી નથી, પરંતુ એ પણ ઠરાવ્યું છે કે અરજદાર, ન્યાયિક

અધિકારી તરીકે, ખાનગી ઘરેલુ વિવાદમાં ભાગ લઈ શક્યો ન હોત. નોંધવું સંબંધિત રહેશે કે શિસ્તપ્રાધિકારીએ ઘડાયેલા આરોપો અંગે દોષિતતાનો કોઈ નિષ્કર્ષ નોંધ્યો નથી, પરંતુ અરજદારને એવા દુર્વર્તન માટે દોષિત ઠરાવ્યો છે, જેના માટે તેના વિરુદ્ધ ક્યારેય આરોપ મૂકવામાં આવ્યો ન હતો.

૨૧. આ કેસને બીજા એક દૃષ્ટિકોણથી પણ જોવામાં આવી શકે છે. માનીએ કે કોઈ ન્યાયિક અધિકારીની વિધવા માતા હોય, જેના માલિકીના મકાનમાં ભાડૂત કબજામાં હોય અને તે અંગે વિવાદ ચાલી રહ્યો હોય. જો તેનો એકમાત્ર પુત્ર, જે ન્યાયિક અધિકારી છે, તે વિવાદનો નિકાલ કરવા માટે ભાડૂત પાસે જાય અને તે સમાધાનમાં બાકી રહેલું ભાડું તરીકે થોડી રકમ સ્વીકારી લે, તો શું એવું કહી શકાય કે ન્યાયિક અધિકારીએ પોતાની માતાના વિવાદમાં હસ્તક્ષેપ કરવો ન હતો? અમારો વિચારપૂર્વકનો અભિપ્રાય છે કે કાયદાની મર્યાદાઓમાં રહીને મકાન ખાલી કરાવવા માટે પોતાની માતાના હિતના કારણ માટે લડવામાં ન્યાયિક અધિકારી સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત ગણાશે. વડી અદાલતનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન વકીલની આ દલીલ સાથે અમે સંમત થઈ શકતા નથી કે પોતાના ભાઈના વ્યક્તિગત વિવાદમાં ન્યાયિક અધિકારીએ ભાગ લેવો, તે તેના પદને અનુરૂપ ન હતું. જો આ અધિકારીએ પોતાના પદનો દુરુપયોગ કર્યો હોત અથવા ફરિયાદીને વિવાદનું સમાધાન કરવા પ્રભાવિત કર્યો હોત, તો એવું કહી શકાય કે તેણે પોતાની મર્યાદા ઓળંગી છે. પરંતુ હાલના કેસમાં, અમારી દૃષ્ટિએ, ફરિયાદીના મકાને જઈને વિવાદનું સમાધાન કરવામાં તે સંપૂર્ણપણે

ન્યાયસંગત હતો. આ બાબત નોંધપાત્ર છે કે ફરિયાદી જસુભાઈ ઓડે પોતે જ અરજદારને ફોન કરીને તેના ભાઈ સાથેનો વિવાદ ઉકેલવા આવવા કહ્યું હતું. ખાસ કરીને આથી પણ, કારણ કે તે એ જ વિસ્તારમાં રહેવાસી હતો અને ફરિયાદીને બાળપણના દિવસોથી ઓળખીતો હતો. તેથી, નિર્ધારક પ્રશ્ન એ રહેશે કે શું અરજદારે કોઈ શાસકીય અનુગ્રહ દર્શાવવા બદલ પ્રતિફળરૂપે કોઈ રકમની માંગણી કરી હતી અને શું આવી રકમ ફરિયાદી દ્વારા ચૂકવવામાં આવી હતી અને અરજદારે સ્વીકારી હતી. કેસમાં મૂળભૂત પુરાવા વિશ્વસનીય ન હોય ત્યારે, જે પરિસ્થિતિઓમાં તે ચુકવવામાં આવી હતી તેનાથી વિમુખ રીતે માત્ર કલંકિત નાણાંની વસૂલાત થવી, એકલી જ, સેવામાંથી દોષિત કર્મચારીને બરતરફ કરવા માટે પૂરતી નથી. માત્ર વસૂલાત થવી પોતે જ, આ બાબતનો પુરાવો આપતા કોઈપણ પુરાવાના અભાવે કે અરજદાર પાસેથી મળેલી રકમ લાંચની રકમ હતી, દોષિત કર્મચારી વિરુદ્ધ સત્તાધિકારીઓના આક્ષેપને સાબિત કરી શકતી નથી.

૨૨. વડી અદાલત તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી શાલિન મહેતાએ આ મુદ્દા પર ઘણો ભાર મૂક્યો છે કે છટકું સફળ થયું હતું અને છટકાં દરમિયાન અરજદાર પાસેથી વસૂલ કરાયેલી રકમ તેના કબજામાં કેવી રીતે આવી તે અંગે સ્પષ્ટતા કરવી અરજદાર માટે આવશ્યક હતી. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલની દલીલ ભ્રષ્ટાચાર નિવારણ અધિનિયમ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૨૦ પર આધારિત હોવાનું જણાય છે, જે નીચે મુજબ છે:

“કલમ ૨૦. જ્યાં લોકસેવક કાયદેસર વેતનભથ્થા ઉપરાંત અન્ય કોઈ પ્રતિફળ સ્વીકારે ત્યાં અનુમાન

(૧) જ્યાં કલમ ૭ અથવા કલમ ૧૧ અથવા કલમ ૧૩ ની ઉપકલમ (૧) ના ખંડ (એ) અથવા ખંડ (બી) હેઠળ દંડનીય ગુનાની કોઈપણ વિચારણામાં એ સાબિત થાય કે કોઈ આરોપી વ્યક્તિએ પોતાના માટે અથવા કોઈ અન્ય વ્યક્તિ માટે કોઈપણ પરિતોષણ (કાયદેસર પરિશ્રમિક સિવાયનું) અથવા કોઈપણ મૂલ્યવાન વસ્તુ કોઈ વ્યક્તિ પાસેથી સ્વીકારી છે અથવા મેળવી છે અથવા સ્વીકારવા સંમત થયો છે અથવા મેળવવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે, ત્યાં સુધી કે વિરુદ્ધ બાબત સાબિત ન થાય, એવું અનુમાન કરવામાં આવશે કે તેણે તે પરિતોષણ અથવા તે મૂલ્યવાન વસ્તુ, જેવી સ્થિતિ હોય તે પ્રમાણે, કલમ ૭ માં ઉલ્લેખિત પ્રેરણા અથવા પુરસ્કાર તરીકે, અથવા જેવી સ્થિતિ હોય તે પ્રમાણે, પ્રતિફળ વિના અથવા જે પ્રતિફળ અપર્યાપ્ત છે તેવું તે જાણે છે એવા પ્રતિફળ માટે, સ્વીકારી હતી અથવા મેળવી હતી અથવા સ્વીકારવા સંમત થયો હતો અથવા મેળવવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો.

(૨) કલમ ૧૨ હેઠળ અથવા કલમ ૧૪ના ખંડ (બી) હેઠળ દંડનીય ગુનાના કોઈપણ વિચારણમાં, જો એ સાબિત થાય કે કોઈપણ અનુચિત લાભ (કાયદેસર મહેનતાણાં સિવાય) અથવા કોઈપણ મૂલ્યવાન વસ્તુ કોઈ આરોપી વ્યક્તિ દ્વારા આપવામાં આવી છે અથવા આપવા માટે રજૂ કરવામાં આવી છે અથવા આપવા પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે, તો વિરુદ્ધ સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી એવું અનુમાન

કરવામાં આવશે કે તેણે, જે કિસ્સો હોય તે પ્રમાણે, કલમ ૭માં ઉલ્લેખિત પ્રકારના પ્રેરક કારણ અથવા પ્રતિફળ તરીકે, અથવા, જે કિસ્સો હોય તે પ્રમાણે, કોઈ પ્રતિફળ વિના અથવા તે અપૂરતું છે તે તેને ખબર હોય એવા પ્રતિફળ માટે, તે અનુચિત લાભ અથવા તે મૂલ્યવાન વસ્તુ આપી હતી અથવા આપવા રજૂ કરી હતી અથવા આપવા પ્રયત્ન કર્યો હતો.

(૩) ઉપકલમ *(૧)* અને *(૨)* માં સમાયેલ કોઈપણ બાબત હોવા છતાં, જો ઉપરોક્ત પરિતોષણ અથવા વસ્તુ, તેની દ્રષ્ટિએ, એટલી તુચ્છ હોય કે તેમાંથી ભ્રષ્ટાચાર અંગેનો કોઈ અનુમાન યથોચિત રીતે કાઢી શકાય નહીં, તો અદાલત ઉક્ત ઉપકલમોમાંથી કોઈપણમાં ઉલ્લેખિત અનુમાન કાઢવાનો ઇનકાર કરી શકે છે."

૨૩. અનુમાન દોરવા માટે હકીકતોના આધારે જે મૂળ આધાર સ્થાપિત કરવો આવશ્યક છે તે એ છે કે લાંચરૂપે ચૂકવણી કરવામાં આવી હતી અથવા તેનો સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો હતો. એકવાર ઉક્ત મૂળ આધાર સ્થાપિત થઈ જાય, ત્યારબાદ દોરવાનું અનુમાન એ છે કે ઉક્ત લાંચ કોઈ સત્તાવાર કૃત્ય કરવા માટે અથવા એવું કૃત્ય ન કરવા માટે પ્રેરણા અથવા ઈનામ સ્વરૂપે સ્વીકારવામાં આવી હતી. તેમ છતાં, તે સ્થિર કાયદો છે કે ભ્રષ્ટાચારના કેસોમાં દોરવાનું અનુમાન અખંડનીય નથી. આવા ગુનામાં આરોપિત ન્યાયિક અધિકારી પોતાના વિરુદ્ધ ઉલ્લેખિત સાક્ષીઓની જરહ દ્વારા અથવા વિશ્વસનીય પુરાવા રજૂ કરીને તે અનુમાન ખંડિત કરી શકે છે. જો અધિકારી તે અનુમાનને ખોટું સાબિત કરવામાં

નિષ્ફળ જાય, તો સત્તાવાળાઓ દ્વારા એવું ઠરાવી શકાય કે ફરિયાદ પક્ષે સાબિત કર્યું છે કે અધિકારીએ લાંચરૂપે નાણાં પ્રાપ્ત કર્યા હતા.

૨૪. હાલના મામલામાં, માત્ર ફરિયાદી અને સતર્કતા અધિકારી જ જિરહ માટે હાજર થવામાં નિષ્ફળ ગયા અને અરજદાર સામેના આક્ષેપો સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા એટલું જ નહીં, પરંતુ અરજદારે દૃઢ, વિશ્વસનીય અને દસ્તાવેજી પુરાવા દ્વારા એ સાબિત કરવામાં સફળતા મેળવી કે તેની પાસેથી વસૂલ કરાયેલ રકમ હકીકતમાં તેના ભાઈ અને ફરિયાદીના સાળા વચ્ચે ચાલી રહેલા વિવાદ સંબંધિત વેપારી વ્યવહારની રકમ હતી. નોંધપર લાવવામાં આવેલ અન્ય પરિસ્થિતિઓ પણ કાર્યવાહી વિલંબિત કરવા માટે કોઈ વ્યક્તિને કોઈ લાભ આપવાનો અથવા ફરિયાદીને દૂરસંવાદ દ્વારા કૉલ કર્યા હોવા વગેરે સંબંધિત આક્ષેપનું નિરાકરણ કરે છે. એવું જણાય છે કે સતર્કતા અધિકારીએ ૧૯૯૭ની એક નોંધ પસંદ કરી હતી, કારણ કે ફરિયાદીએ ગઢેલી વાર્તાને અનુકૂળ આવે તેવી બીજી કોઈ નોંધ ઉપલબ્ધ ન હતી.

૨૫. અમને કોઈ શંકા નથી કે હાલના કેસમાં, અરજદાર દ્વારા રજૂ કરાયેલ બચાવના વર્ણન પછી, મામલો વાજબી શંકાથી પર સાબિત કરવાનો ભાર ફરી એકવાર સત્તાધિકારીઓ પર સ્થાનાંતરિત થયો હતો. આ સુસ્થાપિત છે કે જ્યાં કોઈ મુદ્દાનો ભાર આરોપી પર હોય, ત્યાં પોતાના કેસનું વાજબી શંકાથી પર પુરાવા દ્વારા સાબિતીકરણ કરીને તે ભાર ઉતારવાનો તેને અનિવાર્ય બાધ્યકર્તવ્ય નથી. નિશ્ચિતપણે, ફરિયાદ પક્ષે આરોપીની દોષિતતા સાબિત કરવા માટે

પોતાની જવાબદારી નિર્વહી છે કે કેમ તે નક્કી કરતી વખતે એ જ કસોટી નિર્ધારિત છે, પરંતુ જે આરોપી પોતાનો ભાર ઉતારવા પ્રયત્ન કરે છે તેની ઉપર એ જ કસોટી લાગુ કરી શકાય નહીં.

૨૬. આ પૃષ્ઠભૂમિના પ્રકાશમાં, અમે અરજદારનો બચાવ પરખ્યો છે, અને હાઈકોર્ટે નોંધેલ પરિસ્થિતિઓનું સમૂહરૂપે મૂલવણી કરતાં એ સ્થાપિત થતું નથી કે અરજદારે રૂપિયા ૧૦,૦૦૦/- ની રકમ લાંચરૂપે સ્વીકારી હતી. તપાસ અધિકારીના નિષ્કર્ષોનો અભ્યાસ કર્યા પછી અમને વિશ્વાસ થયો છે કે અરજદારે સંભાવનાના પ્રાબલ્યની કસોટી પર પોતાનો કેસ સાબિત કર્યો છે. તે અનુસાર, અમે ઠરાવીએ છીએ કે અરજદાર પાસેથી જપ્ત કરાયેલ રકમ વાસ્તવમાં એવી રકમ હતી જે ફરિયાદીની બહેનાઈએ અરજદારના ભાઈને ચૂકવવાની બાકી હતી અને તે તેમના વચ્ચેના વિવાદના સમાધાન માટે હતી. સત્તાવાળાઓ અરજદારે કોઈ લાંચ પ્રાપ્ત કરી હતી તે બાબતે વાજબી શંકાથી પર તેનો દોષ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હોય તેમ જણાય છે.

૨૭. ઉપરોક્ત કારણોસર, અમને અરજી મંજૂર કરવા સિવાય કોઈ વિકલ્પ રહેતો નથી. અરજી સફળ થાય છે અને તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે. સેવામાંથી બરતરફી અંગે વડી અદાલત દ્વારા લાદવામાં આવેલ દંડનો હુકમ તથા ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા જારી કરાયેલ આક્ષેપિત જાહેરનામું રદ કરવામાં આવે છે. અરજદારને સંપૂર્ણ પાછલા વેતન અને વરિષ્ઠતા સાથે ફરી સેવામાં લેવો એવો હુકમ કરવામાં આવે છે. તેને માન-મર્યાદા અને ગૌરવ સાથે ફરી જોડાવાની મંજૂરી આપવામાં

આવશે. વધુમાં, અરજદારને જે તારીખે રકમ ચૂકવવાપાત્ર બની હતી તે તારીખથી લઈને વાસ્તવિક ચુકવણી થાય ત્યાં સુધી ૯% વાર્ષિક દરે વ્યાજ ચૂકવવા માટે વડી અદાલત જવાબદાર રહેશે. જો અરજદારને તેની સ્થગનકાળ દરમિયાન કોઈ રકમ ચૂકવવામાં આવી હોય, તો અરજદારને ચૂકવવાપાત્ર કુલ રકમ/બાકી રકમની ગણતરી કરતી વખતે તે રકમ બાદ કરવામાં આવશે. આ રીતે ચૂકવવાપાત્ર રકમ આ હુકમની નકલ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી છ અઠવાડિયાની અંદર ચૂકવવામાં આવશે. નિયમ સંપૂર્ણ કરવામાં આવે છે.

૨૮. આ ચુકાદા સાથે વિદાય લેતાં પહેલાં, અમે એટલું ઉલ્લેખ કરવા ઇચ્છીએ છીએ કે અરજદાર વિરુદ્ધ છાપો વર્ષ ૨૦૦૧માં ગોઠવવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારથી તે સસ્પેન્શન હેઠળ રહ્યો હતો અને અંતે ૧૪.૯.૨૦૧૧ના રોજ સેવામાથી બરતરફ કરવામાં આવ્યો હતો, જોકે તેને હજી થોડાં વધુ વર્ષ સેવા આપવાની બાકી હતી. અરજદારે સહન કરેલ અપમાન અને વેદનાને નાણાંકીય મૂલ્યમાં વળતર આપી શકાતું નથી. સંભવતઃ હવે સુધી તેના સંતાનો મોટા થઈ ગયા હશે અને સંતાનો એ કલંક સાથે મોટા થયા હશે કે તેમના પિતાને સેવામાથી બરતરફ કરવામાં આવ્યા હતા. ન્યાયિક અધિકારી તરીકે સેવામાથી બરતરફ કરવામાં આવ્યા હોવાના કારણે તેને તેના સગાસંબંધીઓ અને મિત્રો તરફથી અપમાનનો સામનો કરવો પડતો હશે. આ તમામ આઘાતોને નાણાંકીય રીતે વળતર આપી શકાતું નથી. વડી અદાલત દ્વારા નિયુક્ત સતર્કતા અધિકારીએ ગંભીર ભૂલ કરી હોય તેમ જણાય છે. તપાસ અધિકારીએ અરજદારના પક્ષમાં

નિર્ણય કરવા માટે વિગતવાર કારણદર્શન આપ્યું હોવા છતાં, વડી અદાલતની સ્થાયી સમિતિ અને પૂર્ણ અદાલતે ફરી એકવાર અરજદારને આરોપોમાં દોષિત અને ન્યાયિક અધિકારી તરીકેના દુરાચરણ માટે જવાબદાર ઠેરવીને ભૂલ કરી હોય તેમ જણાય છે. જોકે આ કેસમાં રૂપિયા ૧૦ લાખ જેટલો ખર્ચ પણ અપૂરતો રહેશે, તેમ છતાં વડી અદાલત પોતે ન્યાયના પ્રશાસન માટે રચાયેલ ન્યાયિક સંસ્થા છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, અમે વડી અદાલત પર પ્રતીકાત્મક રીતે રૂપિયા ૧/-નો ખર્ચ લાદીએ છીએ, જે ઉપરોક્ત પરિછેદોમાં સમજાવ્યા મુજબની બાકી રકમ સાથે અરજદારને ચૂકવવામાં આવશે.

એસડી/-

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી રવિ આર. ત્રિપાઠી)

એસડી/-

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી મોહિન્દર પાલ)

કેએમજીતિલકે

The translation of this judgment has been provided by M/s Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==